

A

Pedagógiai Programja
Helyi Tantervek – II.

Szín- és bábművészet
Bábjáték tanszak/Bábkészítés

Tartalomjegyzék

BÁBKÉSZÍTÉS	4
Alapfokú évfolyamok	4
1. évfolyam	4
Fejlesztési feladatok	4
Tananyag	4
A természetben rejlő formák tanulmányozása, felhasználása	4
A tanteremben, gyerekszobában található tárgyak, formák tanulmányozása, felhasználása: a tárgy-bábok világa	4
Játék a létrehozott bábokkal	5
Követelmények	5
2. évfolyam	5
Fejlesztési feladatok	5
Tananyag	6
Követelmények	6
3. évfolyam	7
Fejlesztési feladatok	7
Tananyag	7
Követelmények	8
4. évfolyam	8
Fejlesztési feladatok	8
Tananyag	9
Követelmények	9
5. évfolyam	9
Fejlesztési feladatok	9
Tananyag	10
Követelmények	10
6. évfolyam	11
Fejlesztési feladatok	11
Tananyag	11
Követelmények	12
Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után	12
A művészeti alapvizsga követelményei	13
A vizsga részei	13
A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama	13
A vizsga tartalma	13
A vizsga értékelése	13
Továbbképző évfolyamok	13
7. évfolyam	13
Fejlesztési feladatok	13
Tananyag	14
Követelmények	14
8. évfolyam	15
Fejlesztési feladatok	15
Tananyag	15
Követelmények	16
9. évfolyam	17
Fejlesztési feladatok	17

Tananyag	17
Követelmények	18
<i>10. évfolyam</i>	18
Fejlesztési feladatok	18
Tananyag	19
Követelmények	20
Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után	20
<i>A művészeti záróvizsga követelményei</i>	20
A vizsga részei	20
A vizsga tantárgya és időtartama	20
A vizsga tartalma	21
A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök	21

BÁBKÉSZÍTÉS

A bábkészítés tantárgy legfőbb célja, hogy a tárgyalkotás során fejlessze a tanulók képzelőerejét, fantáziáját, továbbá tegye lehetővé, hogy a tanulók megismerhessék a bábkészítés során a tárgy bábuvá alakításának élményét. A képzés feladata, hogy a tanulók képességeit, eltérő fejlődési ütemét figyelembe véve fejlessze vizuális érzékenységüket, kifejezőkészségüket, alkotóképességüket, bővítse technikai tudásukat, jártasságukat.

A tantárgy speciális feladata, hogy a bábjáték főtárggyal összhangban az ott alkalmazásra kerülő bábok, kellékek, díszletek előállítását is szolgálja.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a természeti anyagok, a természetben található formák felhasználásának többféle módját
- az ember alkotta formák, tárgyak felhasználásának többféle módját
- a tárgyak átlényegítési lehetőségeit
- a mozgatási irányokat
- emberi tulajdonságok, jellemvonások, valamint anyagok, formák, arányok társításának lehetőségeit
- gyakran előforduló mesefigurák terményekből/tárgyakból történő elkészítésének egyes lehetőségeit

Fejlessze a tanulók

- lényegkiemelő képességét
- megfigyelő képességét
- a hasonlóságfelismerő és asszociációs képességét
- a természetben található formák iránti érzékenységét
- formaalkotási képességét
- stílusérzékét

Ösztönözze a tanulókat

- a tárgyak funkciójának megváltoztatására
- az ember alkotta formák megismerésére
- a különböző természetes és mesterséges formák, tárgyak, anyagok szabadon történő összeépítésére
- az egyszerű tárgyalakító technológiai eljárások kipróbálására
- a kialakított tárgy bábkokkal való játéokra

Tananyag

A természetben rejlő formák tanulmányozása, felhasználása

- Természetes anyagok (pl. termések, gyökerek, zöldségek, virágok, ágak, kövek, madártollak, szálas anyagok gyűjtése, megfigyelése, csoportosítása)
- Szereptípusok és karakterek létrehozása a látvány alapján
- Egyszerű technológiák alkalmazásával rögtönzött bábuk készítése

A tanteremben, gyerekszobában található tárgyak, formák tanulmányozása, felhasználása: a tárgy-bábok világa

- Tárgy-metamorfózis játékok különböző tárgyakkal
- Ellentétes tulajdonságú tárgyak keresése, azokhoz karakterek társítása
- Emberi tulajdonságok kifejezéséhez tárgyak társítása
- A mozgatási irányok és a mozgatási áttételek összhangba hozása
- Tárgyak összeépítése, átalakítása a kialakítandó figurának megfelelően

Játék a létrehozott bábokkal

- Mesefigurák és egyszerű mesei helyzetek megjelenítése

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a természetben található és a mesterséges tárgyak közötti lényegi különbségeket
- azokat az egyszerű technológiai eljárásokat, amelyekkel a természetben található és mesterséges tárgyak összeépíthetők, átalakíthatók
- mozgatósi irányokat
- a leggyakrabban előforduló mesefigurákat

Legyenek képesek

- a természetben található és a mesterséges tárgyak megkülönböztetésére
- emberi tulajdonságok megjelenítéséhez szükséges anyagok, formák vagy tárgyak keresésére
- tulajdonságok tárgyi ábrázolására
- a mozgatósi irányok közötti eligazodásra
- tárgyakhoz, formákhoz meseszereplők társítására
- az általa készített tárgy-bábok használatára

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a bábtest fogalmát, ennek lényegi összetevőit
- a test, a tömeg, a méretek, arányok kifejező erejét
- a függőlegesen tagolt bábu részeit
- a felülről, merevrúddal mozgatott egyszerű marionett bábu fizikai tulajdonságait és abból adódó képességeit
- a bábu anyagának és az elvárt mozgékonyságának összefüggéseit
- a textilek sokoldalú alkalmazási lehetőségét
- a színekkel, felületekkel, tömegekkel létrehozható legfontosabb figurákat
- a hátulról mozgatott egyszerű bábtest anatómiai részeit
- a markolat használatát, s így a bábu mozgatásának lehetőségeit
- a fej-nyak-törzs összeillesztésének egyszerű módjait
- a báb arcának legfontosabb kifejező részeit
- az emberi arányoktól való eltérés következményeit (pl. érzelmi, hangulati, kifejezésbeli hangsúlyok)
- a bábu talajon való járásának módjait

Fejlessze a tanulók

- anyaghasználatban való következetességét
- anyagtársítási és -alakítási képességét
- arányérzékelését
- térformáló képességét
- tárgyalkotó képességét

Ösztönözze a tanulókat

- az anyagok bátor kombinálására
- a pontos anyagmegmunkálásra
- az érzelmek megjelenítésére egyszerű, formában, színben, anyagban
- elkészített bábjaikhoz történetek kitalálására
- a bábuk kialakításával párhuzamosan mesei fordulatok játékban való kipróbálásra
- a társakkal való közös alkotásra
- művészeti albumok tanulmányozására (öltözetek, viselek, épületek)

Tananyag

A felülről mozgatott egyszerű plasztikus bábok világa

- Ismerkedés a felülről mozgatott egyszerű plasztikus bábok készítésére alkalmas anyagokkal
- A felülről mozgatás technikai elvárásai: függőlegesek, vízszintesek aránya; a test, a törzs, a fej helyzete; a tömeg és a testsúly arányának elosztása; szoknyás, palástos, láb nélküli figurák kialakítása
- Marionett kereszt nélküli mozgatási lehetőségei
- Egyszerű figurák felzsinórozása
- A plasztikusság, a hengeresség megjelenése
- A tartórúd és nyelének használata

A hátulról mozgatott egyszerű plasztikus bábok világa

- A hátulról mozgatott bábu fejében elhelyezett mozgató (markolat) használata
- Az emberi anatómia szerinti szerkezet kialakítása a testarányok esetleges változtatásával
- A fej-nyak-törzs ízeinek mozgékonyására való törekvés
- Az arc egyszerű, de kifejező megjelenítése
- Apró mozdulatok kivitelezéséhez szükséges anyagok, eljárások megismerése

Asztalon kialakítható doboz-színház

- Az asztalon kialakítható színpadi tér lehetőségeinek kutatása
- A tér és a lehatárolás lehetőségeinek kialakítása
- Hullámkarton dobozok asztali színházzá alakítása
- A „színpad” használatának további lehetőségei (mint hátul nyitott tér, a hátulról való benyúlás)

Játék a létrehozott bábokkal

- Népmesék vagy legendamesék részleteinek megjelenítése az elkészített doboz-színházban, a kivitelezett bábokkal, csoportbontással
- A tanulók által szabadon készített bábukhoz közös történet kialakítása

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a bábtest fogalmát, ennek lényegi összetevőit
- a függőlegesen tagolt bábu részeit
- a textilek sokoldalú alkalmazási lehetőségét
- a hátulról mozgatott egyszerű bábtest anatómiai részeit
- a markolat használatát, s így a bábu mozgatásának lehetőségeit
- a fej-nyak-törzs összeillesztésének egyszerű módjait
- a bábu talajon való járásának módjait

Legyenek képesek

- a felülről mozgatott bábu szerkezeti elemeinek felismerésére
- felülről, merevrúddal mozgatott egyszerű szerkezetű, textiltestű báb elkészítésére
- a hátulról mozgatott bábu szerkezeti elemeinek felismerésére
- hátulról mozgatott, rövid markolatú egyszerű szerkezetű bábu elkészítésére
- textilek egyszerű megmunkálására,
- az általuk készített bábokkal kapcsolatot teremteni, azokat mozgásba hozni

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a sík és a tér közötti legfontosabb különbségeket
- a síkok felhasználásával téri elemek építésének lehetőségeit, egyszerű technológiai eljárásokat
- az ízületek, ízesülések találkozásának technológiai összeépítését, a síkok összeszerelésének lehetőségeit
- a mozgató pálcá törzshöz illesztésének módjait
- a papírok sokféleségét, felhasználásuk sokoldalúságát, a felület-megmunkálási eljárásokat
- a síkbábok öltöztetésének lehetőségeit
- a nagyítást-kicsinyítést és ennek technológiai megoldásait
- az alulról mozgatott síkbábok szerkezeti részeit
- a vásári mézesbábokat

Fejlessze a tanulók

- konstrukciós képességét
- látványelemző képességét
- lényegkiemelő képességét
- absztraháló képességét

Ösztönözze a tanulókat

- egyéni látásmód, egyéni stílus kialakítására
- a papírok sokoldalú kombinálására
- a síkbábokkal kialakítható papírszínház használatára
- egymás figurájának kipróbálására, közös játék szervezésére
- művészeti albumok megtekintésére (öltözködéstörténet, egyházművészet, népművészet, naiv festészet, történelmi korok emberábrázolása)

Tananyag

Síkbábok világa

- Egy anekdota- vagy legendamese elemzése, jelenetekre bontása, majd a képmutogató játékformához szükséges felületek megfestése
- Fényképek, fotók (ember, állat-, és növényvilág) vizsgálata, kézzel való felnagyítása, ezek kivágása, ízekre bontása, kiegészítése, egyszerű technológiával való összeszerelése
- A szemben-nézet fontossága, eltűnés élbe fordulással, a profil nézet kialakítása
- Kétoldalú (elől - hátul, jobb - baloldal), felülről mozgatható, egyszerű ízekből összeállított síkbábok kivitelezése
- A síkbábokhoz dobogó, porond készítése
- A pálcás sík-marionettel való ismerkedés, mozgatópálcák használata
- A papír mint anyag sokoldalú felhasználása, különböző eljárások és felületmegmunkálások kipróbálása
- Síkidomok figurákká építése, ízeknél mozgékony alakítása
- Vásári mézesbábok egyszerű formáinak vizsgálata
- Alulról mozgatható síkbábok tervezése, kivitelezése
- Az alulról mozgatott síkbábokhoz háromoldalú, hullámkartonból rögtönzött paravánok készítése
- Különböző rétegek egymásra építése, plasztikus felületek létrehozása papírból
- Óriási méretű figurák alkotása hullámkartonból

Játék a létrehozott bábokkal

- Mítoszok, mitikus tartalmú mesék (vagy azok részleteinek) megjelenítése mozgó képekkel
- A tanulók által szabadon készített síkbábokhoz közös történet kialakítása

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a síkok felhasználásával téri elemek építésének lehetőségeit, egyszerű technológiai eljárásokat
- az ízületek, ízesülések találkozásának technológiai összeépítését
- a síkok összeszerelésének lehetőségeit
- a mozgató pálcza törzshöz illesztésének módjait
- a papírok sokféleségét, felhasználásuk sokoldalúságát, a felület-megmunkálási eljárásokat
- a síkbábok öltöztetésének lehetőségeit
- a nagyítást-kicsinyítést és ennek technológiai megoldásait
- az alulról mozgatott síkbábok szerkezeti részeit

Legyenek képesek

- papírok felhasználásával felülről és alulról mozgatott, egyszerű ízesítésű síkbábok készítésére
- a papírok megmunkálásához szükséges eljárások végrehajtására
- a síkformák figurákká alakítására
- a szemben és profil nézet megkülönböztetésére
- a pálcás sík-marionett és a mozgatópálcák használatára

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- az emberi test legfontosabb arányait
- a karakterek és a hozzájuk társítható anyagok sokféleségét
- a botbábok egyszerűbb fajtáit
- a botbábok egyszerűbb fajtáit
- a botos bábok szerkezetének alapvető részeit
- az alulról mozgatott botbáb mozgatási lehetőségeit
- a mozgatási szerkezetek elkészítésének egyszerű változatait
- az ízesülések illesztéséhez használható anyagokat, eljárásokat
- a bábu kézmozdulatainak kifejezésbeli jelentőségét

Fejlessze a tanulók

- formaérzékét
- tárgyalkotó képességét
- a felületgazdag díszítésre való képességét
- metaforikus, szimbolikus látásmódját
- analízis és szintetizáló képességét

Ösztönözze a tanulókat

- önálló feladatmegoldásra
- egymás alkotásainak megismerésére
- közös játék kialakítására
- a népszokásaink bábjátékos elemeinek vizsgálatára

Tananyag

Alulról mozgatható egyszerű botbábok

- Egyszerű mozgásokra képes törzs, tengely, szerkezeti váz kialakítása
- Plasztikus fej létrehozása
- A népi betlehemes bábtáncoltatás tanulmányozása
- Saját, arasznyi méretű botbáb kollektív készítése, nyakba akasztható dobozszínházzal
- Fakanál báb (szoknyás és nadrágos) készítése

Alulról mozgatható egyszerű vajang bábok változatai

- Áttétellel, pálcákkal mozgatott kezek és karok ízesülései
- Az ízületek csatlakoztatása egyszerű technológiával
- A textilhasználat kifejező felhasználása a bábu öltöztetése során
- Különböző méretű (akár 70-80 cm magas) bábok készítése az eddig tanult technológiák alapján

Játék a létrehozott bábokkal

- Rövid bábepódók létrehozása botbábokkal, csoportbontásban
- A tanulók által szabadon készített botbábokhoz közös történet kialakítása

Követelmények

A tanulók ismerjék

- az emberi test legfontosabb arányait
- a karakterek és a hozzájuk társítható anyagok sokféleségét
- a botbábok egyszerűbb fajtáit
- a botos bábok szerkezetének alapvető részeit
- az alulról mozgatott botbáb mozgatói lehetőségeit
- a mozgatói szerkezetek elkészítésének egyszerű változatait
- az ízesülések illesztéséhez használható anyagokat, eljárásokat

Legyenek képesek

- az egyszerű botos bábok szerkezetének felépítésére
- érzelmek kifejező ábrázolására a bábkészítés során
- az alapanyagok jellegzetességeit figyelembe vevő alkalmazásra
- a szerepkaraktereknek megfelelő mozgatók kialakítására, a szükséges szerkezetek megvalósítására

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a kesztyűbáb (zsákbáb) szerkezeti elemeit, felépítését
- a kesztyűbábbal végrehajtható egyszerű mozgássorok technikai igényeit
- a kesztyűbáb szerkezeti adottságaiból fakadó elkészítési eljárások technológiáit
- a sík és plasztikus felületek kombinálási lehetőségeit
- a bábu tekintetnek jelölését, az arckarakterek kialakításának módjait
- a kétkézes játék nyújtotta lehetőségeket
- az anyagkiválasztás és a mozgás, mozgékonyág összefüggéseit
- a jelenethez illeszkedő stílus és mozgáslehetőségek jelentőségét a bábkészítést megelőző tervezésben
- a vásári bábjátékok műfaji sajátosságait

Fejlessze a tanulók

- vizuális érzékenységét
- absztrakciós képességét
- stílusérzékét
- mozgáskoordinációját
- szakszerű eszközhasználatát

Ösztönözze a tanulókat

- a kivitelezés során a technológia átgondolására
- a kézzjátékok kipróbálására
- egyszerű, könnyű szerkezetű paravánok kipróbálására
- humoros jelenetek kitalálására, szereplőinek elkészítésére, a játék bemutatására
- a tradicionális vásári népi bábhősök megismerésére

Tananyag

Az alulról mozgatott gyűszűtől a zsákbábig

- Az emberi kéz mint a kommunikáció eszköze (mint forma és mint bonyolult szerkezet)
- A könyök-alkar-tenyér-kézfej, mint anatómiai egységgel való ismerkedés
- Kézzjátékok
- A kéz csupasz és kesztyűbe bújtatott „lénye”
- Zenére való mozdulatsorok gyakorlása, a könyök-alkar-tenyér-kézfej formai adottságaiból kialakítható „lények”
- A mindennapi életben használt különböző kesztyűk bábos felhasználása
- A kezek által megformált figurák mozgékonyasága, (kellékfogás, élethű szuszogás alvás közben, csetepaté teremtése)
- Egy vagy két ujra húzható apró gyűszűbábok készítése
- Festett, ötujjas kesztyűre könnyű, üreges fej szerelése

Az alulról mozgatott kesztyű báb

- Zsákbáb készítésének fázisai: elemző megfigyelés, figurák tervezése, anyagválasztás
- A bábu alakjának és a kéz anatómiájának összefüggései
- A bábu nyakának, derekának, „lábának” helye
- A fej kialakításának technológiai: papírmásé, rideghab, szivacs, papírpép
- Az arc kifejező festése, varrása, a szem formája, a tekintet iránya
- A haj, az öltözetek fontossága

Játék a létrehozott bábokkal

- Rövid bábetűdök létrehozása ellentétes karakterű kesztyűbábokkal, 2-3 fős csoportokban
- Ismerkedés Vitéz László-játékkal

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a kesztyűbáb (zsákbáb) szerkezeti elemeit, felépítését
- a kesztyűbábbal végrehajtható egyszerű mozgássorok technikai igényeit
- a bábu tekintetének jelölését, az arckarakterek kialakításának módjait
- az anyagválasztás és a mozgás, mozgékonyaság összefüggéseit
- a tradicionális vásári bábjátékot, néhány népi bábhős történetét

Legyenek képesek

- kézzjátékokban egyszerű mozdulatokkal megjeleníthető figura megjelenítésére
- öt ujjas kesztyűből báb készítésére
- a bábu tekintetének jelölésére, karaktervonások kifejezésére
- a jelenethez illeszkedő stílus- és mozgáslehetőségek kiválasztására

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a maszkok különböző típusait
- maszkkészítési eljárások egyszerűbb és bonyolultabb változatait
- a maszkon megjelenő érzelmek, arckifejezések torzításának, túlzásának, növelésének hatásait
- a maszkok, álarcok használatának egyes kultúrtörténeti példáit
- maszkok és öltözetek kapcsolatát
- a magyar népszokások farsangi alakoskodó maszkjait
- a maszkok színháztörténeti, színházi jelentőségét

Fejlessze a tanulók

- érzelemkifejező képességét
- arányérzékét
- térhasználatát
- szimbólumalkotó képességét
- absztraháló, elvonatkoztató képességét
- stílusérzékenységét

Ösztönözze a tanulókat

- változatos eljárások kipróbálására
- veszélytelen technológiák alkalmazására
- a maszkok kipróbálására
- egyszerű jelmezek készítésére
- fejedők tervezésére és egyszerű eljárásokkal való kivitelezésére
- társművészeti kitekintésre
- társai, önmaga és a felnőttvilág, a hétköznapi maszkok megfigyelésére
- művészeti albumok megtekintésére (nagy kultúrtörténeti korok maszkkultúrájával való ismerkedésre)

Tananyag

Maszkok világa

- A maszk, mint jel a természeti népek rítusaiban és népszokásainkban
- A maszk jelentősége a színháztörténetben, a történelmi korok karneváljain
- A maszk mögé bújás jelentésváltozásai
- Maszkkészítés: zacskó, zsák, sík, festett, teljes arcot eltakaró, orrnyergig érő plasztikus, léggömbre kasírozott, textil maszkok
- A karakterek felnagyítása, méretnövelés, a felületek érzelmi kifejezése
- A maszkos játékok jellegzetességeinek kipróbálása, közös játék (rítus, farsang, mesei vagy mitológiai jelenetek) kipróbálása

Óriások és törpék

- A méretek megnövelése, eltúlzása
- A maszkokhoz egyszerű jelmezek készítése
- Ellentétes karakterek teremtése méretek, arányok, bábtechnikák felhasználásával
- Kétemberes óriásbábok, „földön túli lények” készítése
- Fejre szerelt maszkok, elől-hátul kiképzett álarcok készítése
- Természeti népek rítusmaszkjainak rekonstrukciói, ezek működésbe hozása
- Gyűjtőmunka a természetből, természeti formák beépítése a maszkokba

Játék a létrehozott bábokkal, maszkokkal

- Játék mitológiai történethez készített maszkokkal és jelmezekkel
- Alakoskodó játék farsangi maszkokkal

Követelmények*A tanulók ismerjék*

- maszkkészítési eljárások egyszerűbb változatait
- a maszkon megjelenő érzelmek, arckifejezések torzításának, túlzásának, növelésének hatásait
- maszkok és öltözetek kapcsolatát
- a magyar népszokások farsangi alakoskodó maszkjait
- a maszkok színháztörténeti, színházi jelentőségét

Legyenek képesek

- maszk tervezésére, figyelemmel az emberi arc arányaira,
- különböző technikákkal karakteres maszkokat létrehozni
- a maszk használatosságának bemutatására
- a különböző maszkokhoz egyszerű jelmezeket kivitelezni
- eligazodni a maszkos játékok világában

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után*A tanulók ismerjék*

- a bábkészítés alapvető szakkifejezéseit (pl. felülről, alulról, hátulról mozgatott, sík és plasztikus báb)
- az egyes bábmozgatási technikák működési elvét, és elkészítésének egyszerűbb változatait (pl. merevpálcás sík marionett, hátulról mozgatott, bábfejbe beépített markolatú báb, kesztyűbáb ötujjas kesztyűre épített bábfejvel)
- a tervezés és kivitelezés alapvető szempontjait (pl. jelenetelemzésen alapuló figura látványterve, bábtechnika meghatározása, anyagkiválasztás, technológiai lépések egymásra épülő sorrendjének eldöntése, kivitelezése)
- az alapanyagok sokféleségét, fontosabb fizikai-kémiai tulajdonságait
- a kivitelezéshez szükséges eszközöket, technikákat, technológiákat
- az elkészített bábu alkalmazási lehetőségeit
- a rögtönzött báb fogalmát

Legyenek képesek

- az alapvető bábmozgatási technikák közötti biztonságos eligazodásra
- a kivitelezési munka fázisainak követésére
- kreatív anyaghasználatra, megmunkálásra
- a tárgyak átlényegítésére, azok funkcióinak megváltoztatásával egyszerű figurák megalkotására
- az alapvető anatómiai arányrendszereknek megfelelő figurák tervezésére és kivitelezésére
- a képi sűrítésre
- a csodás elemek egyszerű technikai megoldásainak (pl. sík átváltozó-báb) alkalmazására
- egy adott témát megjelenítő bábok csoportjának elkészítése során a stílusegység megtartására
- saját elképzeléseinek megvalósítására tanári segítséggel vagy önállóan
- rögtönzött bábot készíteni
- az elkészített bábu „életterének” kialakítására egyszerű díszletelemekkel (pl. állványra szerelt sík hátterek, függesztett függönyök, rúdra szerelt térbeli tárgyak)
- az általa készített bábu használatára

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Bábkészítés 90 perc

A vizsga tartalma

A tanuló a vizsgán megadott témához szabadon választott figura megjelenítésére bábut készít szabadon választott technikával. A tanulónak a bábut rögtönzött módon, egészében kell megalkotnia, kiviteleznie, a rendelkezésére álló anyagokból, eszközökből választva. Az elkészült bábut karakterének megfelelően egyszerű mozgás- vagy mozdulatsor (pl. járás, forgás, dőlés) bemutatásával kell megmozgatnia, láthatóvá tennie ezzel a használhatóságot, a vizuális jellemzőket. A tanulónak a bemutatás során fel kell vázolnia a bábu elkészítéséhez szükséges lépéseket is. A vizsgán a tanuló az életkori sajátosságainak megfelelően összeállított jelenetsorból húz.

A vizsga értékelése

- A választott bábmozgatási technika összhangja a jelenettel
- Műfaji sajátosságok figyelembevétele, ezek kreatív alkalmazása
- Lényegkiemelés, arányok, színek, kompozíció
- Ötletesség
- A bábu működképessége, használhatósága
- A vizuális megformáltság igényessége
- Tárgyalkotó, manuális és konstruáló képesség szabadsága
- Karakterábrázolás (színek, formák, arányok, eredetiség, anyagválasztás)
- Az ötletek kreatív alkalmazása

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a bonyolultabb marionett bábok szerkezetét
- ezek elkészítésének technológiai lépéseit
- a merev tartórúd és a zsinórral való függesztés közötti különbséget
- a marionettkereszt elkészítésének és használatának módjait
- a bábtest anyagának különböző fajtáit
- a bábtest és emberi arány kapcsolatát
- a többzsinóros marionettek függesztésének és felzsinórozásának lehetőségeit
- a bábtest ízületeinek és felzsinórozásának kapcsolatát
- a marionettbábbal való játék és a játéktér kapcsolatának lehetőségeit

Fejlessze a tanulók

- szimbólumalkotó képességét
- absztraháló, elvonatkoztató képességét
- stílusérzékenységet
- manipulációs képességét
- térlátását és térhasználatát
- konstrukciós képességét
- analizáló és szintetizáló képességét

Ösztönözze a tanulókat

- változatosságra az anyaghasználat során
- önálló munkavégzésre
- a megismert munkaformák alkalmazására saját ötleteik, gondolataik kidolgozásában
- egyre összetettebb szerkezetek alkotására, a többzsinóros marionett készítésére és használatára
- műalkotások, bábszínházi előadások megtekintésére

Tananyag

Marionettek világa

- A felülről mozgatottság újszerű megtapasztalása, egymás testének felzsinórozása, közös játék
- A marionett bábok bonyolultabb változatainak vizsgálata
- A merev mozgatórúd kiváltása felzsinórozással
- Mozgatókereszt szerkesztése
- Ízelt testrészekkel rendelkező bábu készítése
- A bábu kezeinek, lábainak felzsinórozása, majd mozgatása
- A marionett bábu hagyományainak, fajtáinak, technikájának, működési elvének tanulmányozása
- A marionett színpad technikai megoldásaival való ismerkedés, egyszerű, asztalok segítségével is kialakítható marionett-híd építése

Játék a létrehozott bábokkal

- Bábetűdők létrehozása, kiemelt tekintettel az egyensúlyi problémákra, a reptetésre, a lebegés lehetőségeire
- A tanulók saját élményeiből, tapasztalataiból építkező történet feldolgozása marionett technikával, csoportbontással

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a bonyolultabb marionett bábok szerkezetét
- ezek elkészítésének technológiai lépéseit
- a merev tartórúd és a zsinórral való függesztés közötti különbséget
- a marionettkereszt elkészítésének és használatának módjait
- a bábtest anyagának különböző fajtáit
- a bábtest és emberi arány kapcsolatát

Legyenek képesek

- a marionett bábok szerkezeti elemeinek megnevezésére
- felzsinórozással mozgatható marionett bábok elkészítésére
- mozgatókereszt készítésére és alkalmazására
- a bábtest felzsinórozására

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a bunraku bábu sajátosságait, szerkezetének részeit
- a bunraku bábu mozgatásának módjait
- a bunraku bábu elkészítésének fázisait, a bábtörzs belső mechanikájának kialakításait
- a bábtörzsbe építhető egyszerűbb gapitok fajtáit és elkészítésének módjait
- a bunraku történetét, kultúrtörténeti jelentőségét
- a bonyolultabb kesztyűbábok szerkezetét
- kezek, lábak készítésének, felhelyezésének módjait
- a kesztyűbáb készítésének egymásra épülő munkafázisait
- az egyszerű paravánok, porondok felépítését
- a fény, a világítás jelentőségét, használatának egyszerű módjait
- akusztikus hatások keltésének egyszerűbb változatait
- a vásári bábjáték műfaji sajátosságait

Fejlessze a tanulók

- formateremtő, tárgyalakító, mintázó képességét
- perspektivikus ábrázoló képességét
- téralkotó képességét
- esztétikai érzékét
- képi önkifejező képességét
- igényét anyagok, tárgyak gazdag felületmunkálására
- eszközhasználatának szakszerűségét

Ösztönözze a tanulókat

- a szerkezetek aprólékos megfigyelésre
- a megfigyelt szerkezetek elemzésére, rekonstruálásának igényére
- egyre összetettebb és mechanikus szerkezetekkel mozgatott bábuk tanulmányozására
- egyszerű világítástechnikai megoldások kialakítására
- a fényvel való kísérletezésekre
- egyéni korrekciók, vélemények megfogalmazására
- mások munkájának elemző értékelésére
- műalkotások vizsgálatára

Tananyag

A hátulról mozgatott bábtípus, a bunrakuk világa

- A bábfej és markolatának kialakítása
- A bábtörzsbe való benyúlás módjainak kipróbálása és egyszerűbb bábtörzs elkészítése
- A báb kezeinek megjelenítési módjai (saját kezünk, mintázott karok és kezek) összegyűjtése
- A bábu könyökéhez mozgató pálcák, markolatok szerelése
- A bábu és a bábos testének viszonyrendszeréből adódó sajátosságok tanulmányozása
- A bábfej formázása, festése
- A bunraku színpad sajátosságainak vizsgálata
- A bábos nyílszíni játékerének kialakítása
- A bunraku történeti hagyományainak megismerése

Játék a létrehozott bábokkal

- Bábetűdők létrehozása, kiemelt tekintettel egy bunraku és 2-3 mozgatókapcsolatának megvalósítására, játékban való közös koncentráció megélésére

Kesztyűbábok világa

Az 5. alapfokú évfolyamon megtanult technikák tovább fejlesztése, a kesztyűbáb színpadi eszközeinek megismerése

- A bábu arányának, szerkezetének, mozgatásának tanulmányozása
- Hagyományos vásári figurák rekonstrukcióinak elkészítése
- A vásári bábjáték műfaji sajátosságainak összegyűjtése
- Saját stílusú vásári bábfigurák tervezése, kivitelezése
- A kesztyűbáb technikájához szükséges színpadi ismeretek összegyűjtése
- Állványokra szerelhető egyszerű háttér és díszletelemek készítése
- Ismerkedés a fényvel, a világítással mint fontos látványelemekkel
- A fényvel való időmúlás jelzése
- Fényvisszaverő, csillámló felületek kipróbálása
- Akusztikai terekkel, hangokkal, zajkeltő eszközökkel való kísérletezés, egyszerű zajkeltő eszközök készítése
- A látvány, az akusztikus mező és mozgás összekapcsolása

Játék a létrehozott bábokkal

- A vásári bábjáték műfaji sajátosságainak, a játékmód hagyományainak megfelelő 2-3 fős bábetűd létrehozása kesztyűbábbal
- A Vitéz László-játékok egy-egy szituációjának eljátszása csoportbontásban

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a báb történet egyetemes és magyar vonatkozásainak lényeges korszakait és nagy művészegyéniségeit
- a bunraku bábu sajátosságait, szerkezetének részzeit
- a bunraku bábu elkészítésének fázisait, a bábtorzs belső mechanikájának kialakításait
- a bunraku történetét, kultúrtörténeti jelentőségét
- a bonyolultabb kesztyűbáb szerkezetét
- a kesztyűbáb készítésének egymásra épülő munkafázisait
- az egyszerű paravánok, porondok felépítését
- a fény, a világítás jelentőségét, használatuk egyszerű módjait
- a vásári bábjáték műfaji sajátosságait

Legyenek képesek

- egyszerű fejmozgató-rudas bunraku báb készítésére
- a bunraku báb fejének mintázására
- a bunraku bábba játszott jelenthez egyszerű díszletelemek készítésére
- egyszerű világítástechnikával a bábu karakterének megerősítésére
- kesztyűbáb szerkezeti felépítését követve a báb megalkotására
- a felületeket aprólékos, igényes kidolgozására
- a tradicionális vásári bábjáték műfaji sajátosságait ismerve két ellentétes karakterű figura elkészítésére,

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a pálcás bábok tradícióit, történetiségét
- a pálcás, vajang bábok szerkezeti felépítését
- a pálcás báb arányainak fontosságát
- az arányok és mozgatási sajátosságok összhangját
- a színpadi irányoknak megfelelő arc és tekintet kialakítását
- a mozgatás és az anyag, valamint az ehhez társítható technológia kiválasztás összhangjának fontosságát
- az árnyjáték változatait, történeti háttérét, kultúrtörténeti jelentőségét
- az egyszerű eljárásokkal létrehozható árnyékok megjelenítésének módjait
- egyszerű szerkezetű árnybábok készítésének fázisait
- a balesetmentes kísérletezés és munkavégzés szabályait

Fejlessze a tanulók

- tárgyalkotó képességét
- rögtönző képességét
- absztraháló képességét
- téralkotó képességét
- a látványelemző képességét

Ösztönözze a tanulókat

- a sík és plasztikus formák fényben, vetítőfelületen való viselkedésének vizsgálatára
- az anyagmegmunkálásban és a tárgyalakításban a technológiák kombinálására
- más népek és korok kultúrájának, művészetének megismerésére
- pontos, szakszerű munkavégzésre
- egyéni stílus kialakítására
- önálló alkotómunkára, anyaggyűjtésre

Tananyag

Vajangok - alulról mozgatott pálcás bábok

- A vajang báb kultúrtörténeti jelentősége, a bábtörténetben elfoglalt helye
- A pálcás vajang báb szerkezetének megfigyelése
- Egyszerű szerkezetű vajang készítése
- A bábu fejének, tartórúdjának, karjainak rögzítés módjainak tanulmányozása, elkészítése
- A méretek anatómiai hűséghez való igazítása
- Egy vagy két, rövid vagy hosszú mozgató segédpálca beépítése
- A pálcás báb testének öltöztetése
- A világitás módjai (alulról, oldalról, felülről), hatása a bábu plaszticitására, a játék dramaturgiájára

Játék a létrehozott bábokkal

- A keleti mitológia egy-egy történetének árnyjátékkal történő megjelenítése

Árnyszínházak, árnybábok

- A keleti mitológia és az árnyjáték kapcsolata
- Vetítőernyő, vetítőfelületek, különböző fényforrások kipróbálása
- Kézzel, az ember sziluettjével, tömör és áttört síkfelületekkel fényforrások előtt való kísérletezés
- Több pontból való vetítés, mélységek kialakítása a vetítőernyőn
- Színes fények használata
- Zártterű dobozszínházban létrehozható árnyfelületek kialakítása
- Különböző anyagok mozgatása fényben, ezek árnyékával való kísérletezés
- A fényforrás helyének tudatos megválasztása, az árnyfigurák fajtájának kiválasztása, elkészítése
- A nézőpont és a technika összefüggéseinek vizsgálata

Játék a létrehozott bábokkal

- Önállóan választott témához az árnyjáték műfaji és technikai sajátosságait szolgáló báb etűdök létrehozása csoportbontásban

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a vajang és az árnybáb történetét, műfaji sajátosságait
- a vajang és az árnybáb mozgatási lehetőségeit
- a vajang és az árnybáb készítéséhez használható anyagokat, eljárásokat, eszközöket
- a fény használatának egyszerű módjait
- a vajang és az arnyszínpad szerkezeti elemeit, felépítését

Legyenek képesek

- egyszerű vajang báb készítésére
- a vajang báb testrészeinek összeszerelésére
- a játékterek tagolására, ebben a vajang és árnybáb mozgatására
- hátulról és alulról mozgatott árnybábok szerkezetének továbbgondolására
- fényforrások összeállítására, vetítőfelületek kialakítására

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- az alapvető színpadtechnikai, látványtervezői kifejezéseket
- a színpadi látványtervezést segítő makettek, modellek funkcióját
- a bábparavánok, takarások, színpadi elemek szerkezetét
- a színpadi világítás jelentőségét, a bábjáték világítási, fénytechnikai eljárásait
- a fény látványelemként való alkalmazásának fontosságát
- a kivitelezés fázisainak ésszerű elosztását a technika, az anyag, a technológia között
- az önellenőrzés, a folyamatos korrektúra módjait
- az alkotó folyamatok (tervezés, kivitelezés, életre keltés) egymásra hatását
- bábelőadások látványelemző metodikáját

Fejlessze a tanulók

- önállóságát
- biztonságos munkavégzését
- konstrukciós képességét
- analízáló és szintetizáló képességét
- tervező- és kivitelező készségét
- látványelemző képességét
- térlátását
- téri tájékozódási képességét

Ösztönözze a tanulókat

- a színpadok szerkezetének lerajzolására, ezek elemzésére
- egyéni munkavégzésre
- pontos, szakszerű tervezésre és kivitelezésre
- látott bábelőadások látványrajzainak, díszletelemeinek lerajzolására
- makettek készítésére, berendezésére, ehhez méretarányos figurák készítésére
- önellenőrzésre, folyamatos korrektúrára
- a kísérletezések szakszerű korrektúrájára
- színházi, bábszínházi előadások megtekintésére
- társainak alkotásaival szemben elfogadó, elemző, igényes, értékelő észrevételek megfogalmazására
- saját alkotásának elemzésére, az eljárási, megoldási, technológiai, tervezői fázisok indokolására, másokkal való elfogadtatására

Tananyag*Szcenika, fények, világítás*

- Kisméretű makett színpadok építése
- A makettek arányait figyelembe vevő díszletelemek, bábok készítése
- A készítés fázisainak rajzos rögzítése, látványtervek alkotása
- Paravánok, dobozszínházak, asztali porondok szerkezetének, felépítésének megismerése
- Egyszerű szerkezetű paravánok, takarások, díszletelemek alkotása
- Az eddig tanult összes bábkészítési eljárás önálló alkalmazása
- A világítással és fénnel való festés alkalmazása, fényvisszaverő felületek kialakítása
- A műhelymunka fázisainak, szabályainak kialakítása

Felkészülés a vizsgára

- A szaktanár vezetésével egy szabadon, a tanuló egyéniségéhez, érdeklődéséhez, képességeihez legközelebb álló bábtechnika kiválasztása
- A bábkészítés fázisainak önállóan felvázolása
- A tanuló által megtervezett bábu elkészítése
- Az elkészült bábu típusához társítható díszletelemek, paravánok, doboz-színházak elkészítése

Játék a létrehozott bábokkal

- Közösén választott témához a tervezéstől a kivitelezésig, manufaktúra jelleggel a csoport bábszínházának kialakítása, kiemelt tekintettel az eddig tanult bábtechnikák szabadon történő felhasználásával
- Az önállóan létrehozott egyéni bábszínház bemutatása a csoport előtt

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a szabadon választott téma önálló feldolgozásának, a tervezésnek, a bábkészítésnek egyes lépéseit
- az önellenőrzés, a folyamatos korrektúra módjait
- az egyéni munka során felhasználható segédanyagok szabadon történő használatát
- a bábjáték legfontosabb bábtípusait, bábfajtaikat
- a bábfajtaikhoz illeszkedő tereket, paravánokat, esztétikai elvárásokat
- a látványtervezés alapvető kritériumait

Legyenek képesek

- a tervezéstől a kivitelezéséig önálló munkavégzésre
- az anyagok és a bábtechnika kiválasztásának indoklására
- az egyes bábfajtaik elkészítéséhez szükséges idő megtervezésére
- az általa tervezett idő betartására
- a kivitelezés, bábkészítés során önmagával és társaival türelmes, igényes, elmélyült alkotási folyamatra
- önellenőrzésre
- önmaga és társai értékelésére

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék

- a bábkészítés során használt anyagok fajtaikat, ezek jellemző tulajdonságát, megmunkálásának eljárásait
- az egyes bábmozgatási technikák elkészítésének bonyolultabb változatait is (pl. zsinóros marionett, bunraku, kétpálcás vajang)
- az általa készített bábu kultúrtörténeti gyökereit

Legyenek képesek

- az alapvető bábtípusokhoz (kesztyűs, vajang, bunraku, marionett, árny) egyéni stílusú báb tervezésére és elkészítésére, a technikai megoldások továbbfejlesztésére
- az anatómiai arányrendszerektől eltérő figurák tervezésére, kivitelezésére
- az absztrakcióra, a stilizálásra
- a bábjátékban speciálisan alkalmazható trükkök, csodás elemek bonyolultabb technikai megoldásainak alkalmazására
- egy adott témát megjelenítő bábok csoportjának elkészítése során saját, egyéni stílus kialakítására, stílusegységre, az attól eltérés megindoklására
- saját elképzeléseinek önálló megvalósítására
- a tervezés során más területeken szerzett ismereteinek (pl. gyermekjátékok, viselet, divat) beépítésére
- az általa készített bábu használatára, működtetésére a saját maga kialakította játéktérben (pl. kisméretű dobozszínház, térbeli domborzatok marionett bábhoz, térbeli, állványra szerelt díszletek kesztyűbábhoz).

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészből áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Bábkészítés

- gyakorlati 90 perc
- szóbeli 10 perc

A vizsga tartalma

Gyakorlati vizsga

A bábkészítés gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:

A vizsgát megelőzően

Adott jelenet bábterveinek (színterv, méretarányos tervrajz) elkészítése, valamint egy, a tanuló által választott figura kivitelezése.

A tanulóknak önállóan kell elkészítenie a tanár által megadott 2-3 szereplős jelenethez a vizsgamunkát szabadon választott technikával. A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti záróvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulóknak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

A vizsga helyszínén, ideje alatt Az elkészített bábtervek egyikének részmegoldása (pl. arcmintázás, mozgatórendszer megépítése, technológia alkalmazása), elkészítése

A vizsgára elkészített bábút működésbe hozva szerkezeti felépítésének bemutatása

Szóbeli vizsga

A tanuló bemutatja a gyakorlati vizsgára készített bábterveket és az elkészült bábút, melyekről az alábbi szempontok szerint indoklást ad és/vagy kérdésekre válaszol

- a bábtechnika kiválasztása a téma kibontásának szolgálatában
- a tervezés során kialakított stílus
- a készítés szempontjai, a megvalósítás fázisai, anyagai, eljárásai

A vizsga értékelése

- Az alapanyag, a megjelenítés, az indoklás összhangja
- Az adott témához választott bábtechnika megfeleltetése
- A tervek és a bábú kivitelezésének igényessége (képzőművészeti megjelenítés, karakter, stilizáltság, arányok, méretek)
- A formaalkotó és alakító, kifejező, konstruáló képesség színvonala
- A bábú alkalmazhatósága
- A tanuló alkotásában megnyilatkozó eredetiség foka
- Tájékozottság a bábtechnikákban, a színpadok, paravánok típusaiban, a szakkifejezések helyes használatában

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Munkaasztalok

Alapanyagok

Kéziszerszámok: pl. olló, snitzer, varrókészlet

Vázlatok, tervek készítéséhez szükséges eszközök, pl. ragasztó (papír, fa, műanyag), csomagolóanyagok, ecsetek, hungarocell, színes papírok, celofán Festéshez szükséges eszközök, pl. vékony- és vastagecset, szivacs henger, vizes és műanyag alapú festékek, textílfestékek

Faragáshoz, daraboláshoz szükséges eszközök, pl. tapétavágó kés, szabászolló, kisolló, kisérfűrész

Varráshoz szükséges eszközök és anyagok: varrókészlet, varrógép, elasztikus bevonó textíliák, szőrmék, fonalak, cérnák (hajhoz), gombok, cérnák, zsinegek, damilok, filc, frottír, lepedővászón, bőr, dobbőr (pl. árnyjátékhoz), tömőanyag Faanyagok, famunkához szükséges eszközök, pl. vékony falapok, lécek, papálcák, szögek, csavarok, szemescsavarok, kalapács, csavarhúzó (több méretben) Fémek, fémmunkához szükséges eszközök, pl. különböző vastagságú drótok, drótvágó, lemezvágó, réz- vagy alumíniumlemezek, szegecsek, kúpfogó

Világítóeszközök, pl. lámpák, reflektorok, diavetítő vagy írásvetítő, gyertyák

Modulos átalakítható paravánok, függönyök, állványok